

Ahistaako köyhyys vai köyhdyttääkö ahistus? Muistio illasta

K- talk -keskustelutilaisuus

Aika: Tiistaina 25.2.2014 klo 17.00 – 19.45.

Paikka: Kansalaisinfo, Pikkuparlamentti, Arkadiankatu 3, Helsinki

Kuka kuuntelee köyhää? –verkosto ja Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä järjestivät "Ahistaako köyhyys vai köyhdyttääkö ahistus?" -keskustelutilaisuuden 25.2.2014 klo 17.00 – 19.45.

Illan puheenjohtajana toimi 3K -aktiivi, Kirkkohallituksen asiantuntija (syrjäytymis- ja köyhyysasiat) Tiina Saarela.

Ahistus -illan avasi kansanedustaja Anneli Kiljunen. Hän on siviiliammatiltaan sosiaalityöntekijä ja ollut sosiaalihoitajana mm. Rauhan sairaalassa. Tätä nykyä hän on mm. Läheis- ja omaishoitajien liiton puheenjohtaja. Kiljunen sanoi haluavansa tuoda näkyväksi köyhän ihmisen aseman eri palvelujärjestelmissä ja niitä vastoinikäymiä, joihin ihminen saattaa törmätä. Kiljusta huolehtaa, että tämän seurauksena asiat saattavat jäädä kokonaan hoitamatta, mikä heikentää entisestään ihmisen toimeentuloa, terveyttä ja jaksamista. Kiljunen korosti kokonaisvaltaisen kohtaamisen tärkeyttä ja totesi, että kyllä köyhyys ahdistaa ja tuottaa pahoinvointia.

Lainsäädäntö ei kohtaa tukea tarvitsevaa vaan tarvitaan välittäjä, sosiaalialan ammattilainen. Lisäksi järjestelmä on kankea, tuottaa mm. "puhelintuntiahdistusta" niin työntekijöille kuin asiakkaille. Järjestelmän rima on joskus liian korkealla.

SOTE –uudistuksessa on tarkoituksena purkaa sektorirajat, ja siinäkin pitäisi ottaa huomioon kansalaisten ja palvelujen käyttäjien näkökulmat. EKSOTEK Etelä-Karjalassa on hyvä esimerkki toimivista palveluista.

Keskustelussa Minna KRIS:stä kertoi, että heidän asiakkaansa, jotka siis ovat rikoksista tuomittuja, on ulkoistettu sosiaali- ja työhallinnon palveluista. Aivan erityisenä ongelmana hän nosti esiin verkkopankkitunnukset, joita ilman luottohäiriöiset joutuvat toimimaan. Jussi kysyi, kuka hyötyy nykyysteemistä? Köyhät eivät ainakaan.

K-talk 1:ssä aiheena on "Ahistaako köyhyys?"

Keskustelua veti 3K-aktiivi Pirkko Justander, ja mukana keskustelussa olivat kokemusasiantuntijat Heidi, Meeri, Raili ja Satu.

Heidi kertoi, että hän joutui kokemaan jo sairastumisensa alussa taloutensa romahduksen. Hän koki hyvin konkreettisesti sen, mitä on kun ei kykene hoitamaan omaa talouttaan, pelon, että luottotiedot menevät. Nyt häntä odottaa "Kelapommiksi" kutsumansa ilmiö eli vain hyvin pienten osa-aikatyön ansiotulojen vuoksi tulee isoja asumistuen takaisinperintöjä ja lukuisia oikaisupyyntöjä. Miten sairastunut voi selvittää tällaisesta ruletista?

Meeri on työkyvyttömyyseläkkeellä hyvästä työpaikasta, joten hän tulee eläkkeellään toimeen. Hän esitti toivomuksenaan, että olisi enemmän matalan kynnyksen paikkoja, josta saisi apua ja neuvoja oman elämän hallintaan. Hän korostaa, että eivät pelkät setelit auta, jos ei muuta apua anneta. Tarvitaan enemmän tukea kuntoutukseen ja vierellä kulkijoita. Joutuu jatkuvasti säästämään

KUKA KUUNTELEE KÖYHÄÄ?

ruoasta. Sairastuminen aiheuttaa paitsi taloudellista ahdinkoa, myös sosiaalisen elämän surkastumista, jopa yhteyksien katkeamista.

Satu halusi nostaa esiin arkisen selviytymisen: mistä rahaa pesukoneeseen, puhelimeen, tietokoneeseen sekä laadukkaaseen ruokaan ja ihmissuhteisiin, rakkauteen ja pieniin pahanolonkarkottajiin? Saati, että voisi säästää pahanpäivän varalle. Häntä huolettää todennäköinen elämänmittainen subjektiivinen köyhyys. Aivan liian usein hänestä tuntuu, että on vain selvittävä päivästä toiseen. Satu pohti myös sitä, aiheuttaako varakkuus tai suoranainen rikkaus ahdistusta? Rikastuuko joku toisen ahdistuksella? Hän kertoo käyvänsä nykyään lähinnä elokuvissa, ja jättänyt teatterin, ”koska nähnyt niin monta Kirsikkapuistoa”.

Raili on takuueläkkeellä, eli on pienituloinen. Hän ollut viimeksi lomamatkalla vuonna 2009 ja kokenut, että julkinen terveydenhuolto tiputtaa kelkasta.

K-talk 2:ssa aiheena ”Köyhdyttääkö ahistus?”

3K-aktiivi Tuula Paasivirran johdolla keskustelussa mukana omaiskokemusasiantuntijat Hilikka, Pirkko ja Seija.

Hilikka kuuluu keskisukupolveen ja hänellä on huoli psyykkisesti sairastuneesta tyttärestä, mutta myös satojen kilometrien päässä asuvan kohta 95-vuotiaan äidin tilanne huolettaa. Äidin toimeentulo on turvattu, mutta tytärtä joutuu toistuvasti avustamaan. Hänellä on vahva kokemus siitä, että hyvinvointivaltio petti. ”Arki hajosi kun tytär sairastui”. Omaishoitajana hän kokee olevansa sivussa etenkin tyttärensä asioissa, koska salassapitosäännökset estävät riittävän informaation saamisen. ”Omainen on sittenkin yleensä ainoa pysyvä henkilö mielenterveyskuntoutujan elämässä”.

Pirkon veli on 50 -vuotias skitsofreenikko, jonka tilanne ”huono”. Hän toivoo, että ” omaisen annetaan pysyä omaisen roolissa”. Yhteiskunnan tehtävä on huolehtia, että mielenterveyskuntoutujan hoito ja palvelut ovat kohdallaan sekä toimeentulo riittävä. Omaiset tarvitsevat myös yhteiskunnan tukea.

Seija toi esille omaisen monet huolet ja roolit. Miten saada hoitopaikka sairastuneelle läheiselle? Seijaa huolettaa avohoidon osuuden lisääminen, koska sairastunut jää liikaa omaisen varaan. Myös omaisen talous tiukkenee, kun sairastunutta täytyy tukea, omainen joutuu ehkä pitämään vapaata työstä, häneltä menee rahaa sairastuneen luo matkusteluun. Mitkä ovat omaisen ihmisoikeudet ja miten hän kykenee ja jaksaa hoitaa esim. oman työnsä? Avohoito rasittaa omaisia ja erityisen hankalassa asemassa ovat huumeskitsofreenikkojen omaiset.

Keskustelussa todettiin muun muassa, että omaishoitaja syrjäytyy usein myös työelämästä, mikä ei luonnollisestikaan ole kenenkään etu.

Keskustelussa esille tuodut ehdotukset:

1. Yhteiskunnassa pelattava yhteen
2. Tuet yhdeltä luukulta
3. Neuvontaa pitää antaa enemmän
4. Vähävaraisille alennus-/ilmaiskortit julkiseen liikenteeseen ja kulttuuripalveluihin
5. Yhteiskunnan pitäisi sivistyä, nyt on kova yhteiskunta, jossa julma eetos
6. Vierelläkulkijoita tarvitaan
7. Terveyskeskusmaksut tulisi poistaa

KUKA KUUNTELEE KÖYHÄÄ?

8. Kun ohjataan eteenpäin (palveluohjaus), tulisi varmistaa, että apua annetaan niin, että ihminen ei jää tyhjän päälle
9. Mielensterveysthoidossa omainen pitää ottaa mukaan hoitoprosessiin heti alusta alkaen
10. Mielensterveysomaisten oikeudet tulee toteutua (niin kuin ne ovat esitetty FINFAMI - Mielensterveysomaisten keskusliiton internet-sivuilla <http://www.finfami.fi/tiedotteet/398-2010201171>):

1. Oikeus omaan elämään, virkistykseen ja lomaan
2. Oikeus omaishoidon tukeen ja omaishoidon tukitoimiin
3. Oikeus työelämän joustoihin
4. Oikeus omaan talouteen ja taloudelliseen tukeen
5. Oikeus terveystarkastuksiin
6. Oikeus omaisvastaavaan
7. Oikeus saada riittävä tieto läheisen sairaudesta ja hoidosta
8. Oikeus lapsuuteen, kun vanhempi sairastaa

11. Omaisista pitää kuulla
12. Riittävän pitkä laitoshoido, ei liian aikaisin kotiin.

Järjestäjänä Kuka kuuntelee köyhää? – verkosto ja Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä

3K-verkoston verkkosivut: <http://www.kukakuunteleekoyhaa.fi/>

Lisäksi 3K-verkosto löytyy Facebookista:

<http://www.facebook.com/home.php#!/group.php?gid=127526893678>

Tiedustelut:

Tuula Paasivirta
tuula.paasivirta@pp.inet.fi
040 556 9079

Pirkko Justander
pirkko.justander@invalidiliitto.fi
050 525 4183

Tiina Saarela
tiina.saarela@evl.fi
050 344 8573

Jouko Karjalainen
jouko.karjalainen@thl.fi
02 9524 7223